

Przewodnik dla edukatora

Drzewo decyzyjne: Demokracja czy Dyktatura

Czas trwania: 20–30 minut | Wiek: 12–18 lat

Wstęp

Drzewo decyzyjne „Demokracja czy Dyktatura: Gdzie wolałbyś żyć?” w lekki i przystępny sposób ukazuje różnice między dwoma skrajnymi systemami politycznymi.

Drzewo decyzyjne zachęca młodych ludzi do dokonywania wyborów: wolisz, by decyzje podejmowano w drodze dialogu, czy preferujesz szybkie, odgórne rozstrzygnięcia? Czy zaakceptujesz psie kupy na chodniku, czy domagasz się idealnie czystych ulic (za wszelką cenę)?

Demokracja nie jest idealna, ale alternatywa bywa znacznie gorsza. System polityczny, w którym żyjesz, ma ogromny wpływ na Twoją codzienność. Drzewo decyzyjne konfrontuje młodzież z konsekwencjami ich wyborów i pomaga zrozumieć abstrakcyjne pojęcia, takie jak demokracja i dyktatura, w lekkiej formie.

Cele edukacyjne

- Uczniowie dostrzegają konsekwencje życia w demokracji w porównaniu z życiem w dyktaturze.
- Uczniowie rozumieją, jak systemy polityczne wpływają na codzienne życie.
- Uczniowie uświadamiają sobie, że ustrój polityczny ma wpływ na wolności i prawa (podstawowe).

Przygotowanie organizacyjne

- Pobierz i wydrukuj czarno-biały plakat na formacie A4 lub A3 (jedna kopia dla każdego ucznia).
- Przygotuj samoprzylepne karteczki (post-ity), jeśli wybierzesz Wariant A.

Przygotowanie merytoryczne

Przeczytaj instrukcję „krok po kroku” i wybierz Wariant A lub B.

Instrukcja krok po kroku

Wariant A

Badanie wad i zalet demokracji / dyktatury

1 1. Wypisywanie wad i zalet

W małych grupach uczniowie wypisują na karteczkach samoprzylepnych trzy zalety i trzy wady demokracji. Przyklejają je na tablicy. To samo robią dla dyktatury jako systemu politycznego.

---

2 Przegląd obu systemów politycznych

Wspólnie z klasą omawiacie zalety i wady obu systemów. Wyjaśnij wyraźnie, że są to skrajne przeciwieństwa, a pomiędzy nimi istnieją (lub są możliwe) różne formy reżimów demokratycznych lub autorytarnych.

---

3 Rozdanie Drzewa Decyzyjnego

Każdy uczeń otrzymuje arkusz z Drzewem Decyzyjnym (wydrukowany na A4 lub A3). Uczniowie indywidualnie czytają i wypełniają Drzewo.

---

4 Refleksja nad nowymi wnioskami

Na koniec zapytaj uczniów, czy w trakcie ćwiczenia odkryli jakieś nowe zalety lub wady demokracji/dyktatury, o których wcześniej nie pomyśleli.

Wariant B

Rozpoznawanie roli instytucji i praw (podstawowych)

1 Rozdanie plakatu z Drzewem Decyzyjnym

Każdy uczeń otrzymuje arkusz z Drzewem Decyzyjnym (wydrukowany na A4 lub A3). Uczniowie indywidualnie czytają i wypełniają Drzewo.

---

2 Rozmowa o wadach i zaletach

Krótko omówcie wyniki, zalety i wady demokracji oraz dyktatury. Wspólnie z klasą zróbcie przegląd obu systemów. Wyjaśnij wyraźnie, że są to skrajne przeciwieństwa, a pomiędzy nimi istnieją (lub są możliwe) różne formy reżimów demokratycznych lub autorytarnych.

---

3 Instytucje i prawa (podstawowe)

Zadanie w parach lub małych grupach: zaznaczcie kółkiem instytucje i prawa (podstawowe), które są ważne dla dobrze funkcjonującego demokratycznego państwa prawa. Zapiszcie ich funkcję i powiązanie z danym prawem (np. gazety oznaczają wolną prasę, w szkołach panuje wolność słowa, sądy reprezentują niezależny wymiar sprawiedliwości itp.).

---

4 Wymiana wyników

Krótko podzielcie się wynikami na forum klasy i/lub zaznaczcie słowa z Drzewa Decyzyjnego na tablicy interaktywnej.

---

5 Podsumowanie

Podsumuj wady i zalety tych dwóch przeciwstawnych systemów politycznych.
